

ЕРИК ЛИНКЛЕЙТЪР РАДОСТТА ВЪВ ВОЛЕН ПОЛЕТ

Превод от английски: Бисера Янкова, 1986

chitanka.info

Тя обогатява представите ни за красотата, помисли си той, защото, като я гледа човек, иде му да я изяде. Тя е красота, превърната в плод, а не в плът, и със захар и сметана би била страшно вкусна. Шията ѝ би имала вкуса на ябълката — от английските сортове „Пипин“ или „Нон парей“, а ръцете ѝ, все още леко загорели от зимното планинско слънце — вкуса на ренглоти.

— На колко сте години? — попита я той.

— Почти на деветнайсет — отвърна тя — и съм много зряла за възрастта си. В Лозана слушахме лекции за най-различни неща. Лекции върху най-новото в генетиката, върху Кокто, балет и... о, всичко!

— А какво е мнението ви за Кокто!

— Ами лекцията за него не беше много добра. Защо се смееете?

— Извинявайте.

— Никога не съм претендирала, че зная много за него, нали? Но наистина зная кой е той и какъв е, а това е вече нещо.

— Дори е много.

— Тогава не трябваше да ми се присмивате.

— Карате ме да се чувствавам лекомислен, там е бедата.

— Не трябва да проявявате лекомислие по отношение на мача, иначе всички много ще се ядосат. Международният турнир по ръгби е нещо съвсем сериозно.

Те стояха безцелно сред движещата се тълпа от хора под студеното мартенско слънце на Единбург. Ако прекрачеха рязко очертаната линия между слънцето и сянката под високата трибуна, потъмното пространство щеше да ги посрещне с януарски студ. Но няколкото хиляди поруменели здравеняци, които се стичаха към стадиона, за да гледат мача между Англия и Шотландия, смятаха, че няма по-хубав от северния им климат. Те самите излъчваха топлина, една жизнерадостна възбуда, една обща еуфория, от която гласовете на мъжете отекваха по-високо и по-сърдечно, а момичетата изглеждаха по-оживени и красиви, отколкото бяха в действителност.

Когато Латимър се събуди след нощното си пътуване с влака, той не очакваше, че ще гледа ръгби мач. В последно време мислите му бяха заети с изключително важни семейни проблеми и той с нежелание бе дошъл в Единбург по работа, която не можеше нито да отложи, нито да повери на друг. После близо два часа води упорит спор с един

възрастен и своенравен адвокат, който, щом се наложи по повечето от обсъжданите клаузи, изведнъж се развесели и настоя да заведе Латимър у дома си, където чакаха за обяд още десет души гости. След това лесно го убеди да отиде на мача. Имало билети за всички, но в различни сектори на трибуната — на две места по четири и още две едно до друго.

— Латимър — каза заядливиет възрастен господин, вече поразмекнат от яденето и от втората чаша порто, — вие сте англичанин и Англия ще бъде победена. Но сте мой гост и ще трябва да ви осигурим някакво развлечение. Вземете Корина и идете заедно с нея...

— О, вижте! — възкликна тя, като го хвана за ръката и посочи един старинен файтон, жалка останка от времето на каретите, който бавно се приближаваше към тях на скърцащите си колела. Теглеше го мършав кафяв кон с огромни фъндъци сплъстена козина по краката а файтонджията беше стар и дребен със зеленикаво бомбе и късо бежово палто с бледи страни, но с червен нос и с тъжно увиснала устна. Трима млади мъже, които се бяха позабавлявали добре на обяд и сега съжеляваха за своята екстравагантност, скочиха от файтона, смутени, че са привлекли вниманието на околните, и след като платиха набързо, се отправиха към местата си. Файтонджията, мрачен и отчаян, седеше с отпуснати поводи в ръце и явно не възнамеряваше да тръгва. Кафявият кон оклюма глава, а дебелият слой прах върху избелялата синя тапицерия на стария файтон личеше ясно на бледата слънчева светлина.

— Божествено, нали? — каза Корина. — Как ми се иска да се повозим!

— Какво може да ни попречи — отвърна Латимър.

— Мачът! Чичо Хенри ще побеснее, ако го изпуснем. Не можем да пропуснем мача, нали? Иначе щеше да е чудесно!

— Ръгбисти можете да гледате всяка зима до края на живота си, но файтонджиите са на изчезване.

— Тоест една разходка с файтон е едва ли не историческо събитие?

— Може би.

— Не искате да видите как Англия ще падне. Опитвайте се да се измъкнете.

— Вероятно това е причината или пък лекомислието, за което ви споменах.

— Не, не върви да си тръгнем, нали? О, той потегля! Извикайте го!

— Файтон! — викна Латимър.

— Накъде? — попита старият човек. Файтонът се наклони, пружините възроптаха, а когато се качиха, прахът от мръсните сини възглавнички се вдигна да ги посрещне.

— Все едно.

— Карайте към замъка — каза Корина — и спрете на крайбрежната улица. Днес гледката ще бъде чудесна. О, по-хубаво не може и да бъде!

— Не знам как стана така. Май не биваше да го правим. Как мислите, дали не трябва да се върнем? Чичо ви...

— Трябва ли? — попита тя.

Когато файтонът сви рязко по главния път, тя се наклони силно към него и внезапно го обзе причудливият страх, че няма да се въздържи и ще я прегърне въпреки многото закъснели хора, забързани за мача, които вече хвърляха през рамо развеселени или любопитни погледи на стария файтон и пътниците в него, тръгнали така необяснимо в обратна посока. За миг му се стори, че не ще може да овладее този порив и съвсем основателно се изплаши. Само преди четирийсет и осем часа седеше до леглото на жена си, която бе стискала яростно ръцете му в пристъпите на непоносими болки и в страха си Латимър бе давал на бъдещето най-щедри обети, стига тя и бебето да преодолеят опасността и родилните мъки. Защото Латимър обичаше жена си, жизнерадостно чернокосо момиче, и покоят на любовта му беше нарушен, сякаш разтърсен от вулканичния пулс на бурното и непреодолимо желание да прегърне младата непозната. Съвестта му бе смутена; по повърхността ѝ пробягнаха вълничките на страха му да не се изложи. Не стига, че го виждаха в тоя стар файтон, седнал нелепо в едно нелепо превозно средство, което се отдалечаваше от стадиона, когато всички други отиваха натам; но да го видят как прегръща едно очарователно и очевидно вкусно осемнайсетгодишно момиче под чистото и нравствено небе на Единбург — о, лудост! Злощастията му се закали с паническият си пръст, облещило очи на таласъм.

Тогава, обзет от страх, Латимър предложи да се върнат, но когато Корина укорително попита: „Трябва ли?“, той погледна устните ѝ, внезапно присвити по детски, и недоумяващото разочарование в погледа ѝ и бързо овладя чувствата си. Никак не беше трудно, откри той, да ги надмогне. Отби страха си решително, като топка за скуош, отскочила към челото му, и каза уверено:

— Само си мислех за чичо ви — да не се обиди, — но съм сигурен, че няма да забележат отсъствието ни. А международен мач по ръгби можете да гледате догодина.

— Водят ме на ръгби мачове, откакто се помня, а вместо това да се повозиш с файтон...

Тя се обърна и махна с ръка на три малки момчета, които дюдюкаха подигравателно от тротоара.

— Завиждат — каза тя. — Всички ни завиждат. Погледнете онази жена на прозореца — изглежда скучна до смърт. Какъв скучен живот водят хората! В градовете трябва да има повече коне: миризмата им е толкова хубава.

Колелетата трополяха по паважа, копитата на кафявия дръглив кон отмерваха такта на някаква старовремска мелодия, а поводителите леко шляпаха кожата му. Когато задните колела се закачиха в трамвайните релси, файтонът се наклони и те се намериха отново близо един до друг, но в същия миг една чайка привлече вниманието на Корина; тя бе долетяла от залива Форт и важно балансираше върху ръба на големия позлатен хаван над вратата на една аптека; а Латимър, обърнал гръб на паническия импулс, сега не се страхуваше от злополуки, но усещаше как у него се надига нелепо удоволствие.

— Ето и други скучни хора — каза тя, когато отминаха две жени, едната възрастна, в благоприлични тъмни дрехи, и мъж с тесни рамене и потиснат вид. — Не мога да си представя, че ще остарея, не мога да си представя какво бих правила, ако бях друг човек!

— Някои от нас си имат своите компенсации — отвърна той.

— О, но вие сте различен!

— Но наистина много хора са нещастни. Веднъж чух един мъж да казва: „Самият аз никога не съм се веселил кой знае колко, но някои от приятелите ми се забавляваха чудесно.“

— Колко тъжно!

— Така ми се струваше и на мен, но той мислеше другояче. Беше охранен и очевидно доволен от съдбата си човек.

— Но как е възможно това?

— Вие не знаете неговите тайни. Човек не знае нищо за другите хора. Не знаете какви невероятни нишки свързват тези две старомодни жени и мъжа с тях.

— А вие знаете ли?

— Може би заговорничат да го удушат утре след вечеря, докато той пък има по-добър план — да им счупи главите с камък, увит с чорап, още след чая.

— Това не е типично за живота в Единбург.

— Но не можете да отречете, че е възможно. Не можете дори да ми кажете какво вижда чайката, кацнала на ръба на позлатения хаван пред аптеката.

— Мислите ли, че има нещо в него?

— Един парцал и кокал и малка дървена кутия.

— Какво има в кутията?

— Телефонният номер на стар човек, който е забравил това, което никой друг не е знаел.

— Боже мой! Имате добро зрение. А сега ми кажете какво гледа онзи мъж. — Тя посочи един моряк, вперил поглед във витрината на рибарски магазин.

— Може да бъде само едно нещо, нали?

— Нещо ужасно ли?

— Боя се, че да. На тезгяха лежи една камбала с халката на мъртвата му жена в уста.

— Какъв удар за бедния човек! Но може би жена му е била лоша?

— Най-лошата жена на света!

Минаваха покрай къщи с малки, оголени от зимата градинки отпред и се заглеждаха в затъмнените прозорци, а небето над тях беше ясно и студено като огромен циркон. Старият файтон стенеше и трополеше, високите трамваи се полюшваха върху тесните си релси и отминаваха с пронизителен звън. От време на време Латимър хвърляше поглед върху табелките с имената на улиците: Роузбърн — пасторален напев, заглушен с каменни зидове, Кю Теръс и Осбърн Теръс с далечното си викторианско ехо, след това мелницата и

отшумелите пазарлъци на някогашното селско тържище Хеймаркет и после през по-занемарени улици, докато накрая видяха да се извисява пред тях отвесната и загадъчно проблясваща скала, увенчана със замъка. През целия път те не разговаряха за нищо сериозно, за нищо съществено и дори съвсем малко за себе си; само от време на време Корина си спомняше за някоя смешна съученичка или за необичайните наказания, налагани от някоя учителка, и как са успявали да ги избягват. Латимър говореше глупости с въображение, буйно като планински поток след дъжд — като някаква врачка в панаирджийска шатра; а гласът на Корина се носеше в леки завои и очарователни извивки подобен на лястовица, подгонила мушици по здрач, стрелкаше се след дребни, почти незабележими теми. Но после, когато Латимър се опита да си припомни с какво поддържаха разговора си, той беше склонен да вярва, че някак се бяха докоснали — о, съвсем леко наистина, но с чувствителни пръсти — до вечните теми и най-съкровените струни на поетите.

Той бе споменал на шега Византия — архитектите на Единбург понякога са използвали най-невероятни мотиви, — но дали това беше само шега? Беше описал плаването си до Фастнет с една пробита яхта и зле подбран екипаж и бе превърнал опасното премеждие в комична история, но несъмнено в нея тегнеше извечната заплаха на суровата морска стихия. Корина разказа за един концерт, на който отишла най-тържествено с още двама съученички и как някаква нейна пълничка очилата приятелка изведнъж се завайкала — „Орфей“ на Глюк и напомнил, че не си е подготвила необходимите двама стиха от „Енеида“, книга IV, които четели в момента; и тогава — нали тогава — те млъкнаха и се замислиха за кралица Дидона, вечно тъгуваща на африканския бряг. До такива струни се бяха докоснали, той бе сигурен в това дори години по-късно, макар че при цялата си искреност не намираще точните думи, с които да изрази своята вяра. Но споменът прърхаше в гърдите му, окъпан в светлина, като чучулига над поле от тръни, огрени от слънцето; и далечното ехо на чувството, звучно като камбана в морето, поддържаеше спомена жив.

Изкачиха се бавно по Касъл Хил и след като слязоха от файтона, продължиха до параклиса „Сейнт Маргарет“ и се взряха на север отвъд крепостта „Форд“, към равнините и хълмовете на Файф, гълъбовосиви и блестящо златни. Корина познаваше добре местността и му показва

мокрите крайморски скали, където е бил посечен граф Морей Прекрасния.

— Физическата красота е била рядко явление в миналото — каза Латимър. — Красотата се нуждае от добра храна, а нашите деди се хранели малко или неправилно. И тъй като красотата е била толкова рядка, тя вдъхвала романтична преданост, докато днес нашата оценка е естетическа...

— Така ли? — попита Корина.

— Да, така смятам. А естетическата оценка...

— Е донякъде фалшива, нали?

— Не мисля.

— Е, добре, вие не сте красив, но аз ви харесвам.

— Много се радвам. Но логично ли е това?

— О, логиката не се отнася до *хората*.

Бавно, те отново се върнаха на крайбрежната улица и се качиха на файтона, който ги чакаше.

— Ще бъдем в Мърифийлд, преди мачът да е свършил — каза Латимър...

Това се случи преди десет години и оттогава той не я беше виждал. Войната нахлу в безпокойния им свят и Латимър, който замина за Франция през 1939 г., се върна набързо от Дюнкерк след няколко месеца и продължи да служи във войската, понякога излагайки живота си на бойното поле, понякога в напрегнатата, но приятелска атмосфера на дивизионния щаб в Северна Африка и Италия. Имаше повече късмет от много други. След раняването му при Амалфи през зимата бе изкарал един приятен възстановителен период, после се демобилизира и се завърна на предишната си работа без голяма охота. Досадата и безбройните дребни трудности, съпътстващи войната, бяха измъчили жена му много повече от него; и именно тя предложи, още през есента след края на военните действия, да прекарат няколко седмици сред относителното спокойствие и околните трапези на неутрална Ирландия.

След края на войната победоносните, но измършавели англичани откриха, че Ирландия, отколешен синоним на глада и недоволството, се бе превърнала в житницата на фараоните. Жертвите на старото

потисничество имаха месо на трапезите си и масло в богатите си блюда, докато наследниците на надменната Метрополия, на бароните отсам Междата^[1] и на земевладелците в техните паркове преживяваха жалко с животински обрезаки от Аржентина и с мастните продукти на химическата промишленост. И така, седмица подир седмица многохилядната тълпа от изпосталели завоеватели прекосяваше тясната морска ивица, за да напълни коремите си с „неутрално“ говеждо и овнешко, непожертвувано — слава богу — за някакво общо благо.

След триседмичен престой в Кери семейство Латимър се премести за няколко дни в Дъблин, преди да се завърне вкъщи. Когато една вечер Латимър се прибираше, пред хотела го спря едно момиче, протегнало дървена кутия за волни пожертвувания.

— За какво? — попита той.

— За езика — отвърна то.

— Какъв език?

— Ирландския език, разбира се.

— Не разбирам. Защо трябва да събирате пари за език.

— За да могат да го преподават. За да се плати на учителите.

— И кой ще го изучава?

— Всички ние. Така поне казват.

— Смятате ли, че това е добра идея?

— Не! — каза момичето. — Аз самата не бих го говорила!

— Ето половин крона за откровеността — каза Латимър и тръгна нагоре по стълбите.

Във фоайето откри жена си с още шест-седем души, седнали на маса с дванайсет-тринайсет коктейла, а двама разгорещени и развеселени мъже си оспорваха предимството да платят. Не се изненада много. Той знаеше, че жена му има среща с една стара приятелка от ученическите години и съпруга ѝ, и добре познаваше нейното умение да събира компания — както стари, така и нови приятели — с несравнима бързина. Но се смая неимоверно, когато при обърканото, но сърдечно представяне забеляза Корина, с гръб към светлината.

— Познавате се, нали? — каза жена му. — Тя ми каза, че сте стари приятели. Съпругът ѝ е братовчед на Ник, но не е тук, а и Ник

също не е дошъл. Съвсем по ирландски, нали? Скъпи, ние всички сме вече порядъчно пийнали, ще трябва доста да наваксваш.

— Каква изненада — каза той.

— Въобще не сте се променили — отвърна тя.

— Но вие — да.

— Косата ми — каза тя — преди направо ме скриваше. Но после разбрах колко ми пречи и я отрязвах.

— Отива ви — и внезапно я погледна с жадно внимание, а главната артерия над сърцето му заби с осезаема и смущаваща сила. Меката заобленост на лицето ѝ бе преминала в изящна напрегнатост между скулите и челюстта и в резултат на това очите и изглеждаха още по-големи, а късата ѝ коса, леко чуплива, подчертаваше деликатната устойчивост на главата ѝ.

— Невероятно е — каза той.

— Че се срещнахме отново?

— Че времето е вашият козметичен салон.

— Звучи съвсем по италиански — каза тя. — Съпругата ви ми каза, че сте били в Италия. Практикували сте комплименти в Рим.

— Напротив, уверявам ви. Бях в Триест.

— Тони изкара по-голямата част от войната в Северния патрул като охрана на конвои за Русия. Неговата представа за романтика е да запали буен огън, да затвори всички прозорци и да предизвика такава задуха, че да ти потекат сълзи.

— Тони е съпругът ви?

— Да. Сега аз съм една стара омъжена жена. Имам две деца.

— А аз три.

— Колко много неща могат да се случат за десет години! Една война и две семейства!

— За мен това бяха десет много спокойни години, ако изключим една-две битки.

— Ами и за мен беше така. Не беше много весело да си съпруга и майка в Южна Англия по време на войната. Едва през последните няколко седмици се посъвзех.

— Спомняте ли си за разходката до замъка в Единбург?

— Разбира се!

— Включете най-сетне и нас в разговора! — извика госпожа Латимър. — Всички ние се опитваме да не слушаме, но лично аз не

мога да не наостря уши, а пък не съм най-любопитната. Къде беше, скъпи?

— Пак отидох да видя Майкъл.

— Той в малко по-добро настроение ли е?

— Помолили го да напише статия за някакъв изключително обещаващ млад драматург, но трябвало да откаже, защото напоследък не се бил карал с него. Очевидно никой ирландец не може да пише за друг ирландец, освен ако не са в открита вражда.

В продължение на половин час говориха за ястията, които напоследък бяха яли. Храна, храна и напитки — това беше основната тема за разговор на англичаните през първите години след тяхната победа (светът рядко е бил свидетел на по-гладен триумф) и в главите им, окичени с лаври, се таяха детински мечти за захарни торти. Говореха за бифтеци с благоговение и за сирене със сдържана радост. Ирландия, каза един от тях, била заплашена от нова вълна протестантски заселници, защото гладът, който някога я бе обезлюдил, сега привличаше към зелените ѝ поля нейните недохранени и съсипани съседи. Ирландия на бедствията и глада сега бе страната, в която течеше мед и масло, тя беше светлата мечта на Англия; и завоевателите говореха за сметана.

После Корина каза, че трябва да си тръгва. Налагало се да вземе съпруга си, щели да вечерят с негов братовчед.

— Нека ви изпратя — каза Латимър.

— Не закъснявай — каза жена му, — имаме запазена маса в „Джамет“.

Те излязоха, Корина — спокойна, той — смутен.

Едно такси се закова на място с разтрисаща решителност и шофьорът се наведе към тях. Беше възрастен мъж, едър, с дружелюбно зачервено лице и воднисти очи. Латимър даде адреса и се качиха. Шофьорът потегли тъй бясно, както беше и спрял, и след миг едва не сгази един велосипедист.

— Не е много разумен, нали? — каза Корина.

— Има ли някакво значение?

— Би имало, ако се натъкне на някой глупак като него. Не искам да умра с вас.

— Чичо ви Хенри откри ли, че не сме били на мача?

— Мисля, че не.

— Не му ли казахте?

— На никого не съм казала.

— Нито пък аз.

— Често съм се опитвала да си спомня за какво разговаряхме тогава. Говорихме през цялото време, а аз съм забравила всичко. За какво говорихме?

— За кралица Дидона и Византия.

— Не изглежда правдоподобно, но разкажете ми повече.

— Дъблин е на десет години на запад от Единбург. Имаме по-малко време отпреди.

Шофьорът рязко заобиколи един спрял трамвай, таксито залитна, внезапно изпълнено с жълта светлина, Корина падна в прегръдките на Латимър и не се опита да се освободи, когато ръцете му я притиснаха. Минутите минаваха — три, четири, пет, — после тя се отдръпна и каза:

— Вече пристигаме. Изглеждам ли, като че си ме целувал?

— Изглеждаш така, сякаш бог те е целувал — отговори той малко задъхано.

— Тони едва ли ще повярва на подобна история — каза тя и извади пудриерата си.

После надникна през прозореца и извика:

— Но къде сме? Объркали сме пътя! Сигурна съм!

Тя започна да удря по преградното стъкло, което ги отделяше от шофьора, и когато той го отмести, попита сърдито:

— Знаете ли къде се намираме?

— Не! — отвърна той с раздразнен дрезгав глас. — Съвсем съм се объркал.

— Ами сега какво ще правим?

Шофьорът, осъзнал, че им дължи известно обяснение, извърна зачервеното си лице и изкрещя:

— Просто съм пиан! Пиан като свиня! — И ядосано дръпна стъклото.

— Но това е опасно — каза тя и остави Латимър да хване ръката ѝ.

— Сега той кара много бавно. Няма да ни се случи нищо лошо — отвърна той.

Шофьорът отново дръпна стъклото и този път заяви по-дружелюбно:

— Вие няма защо да се безпокоите! Няма да ми плащате за отклонението. — И изключи брояча.

— Това успокоява ли те?

— По-хубави думи не съм чувал в живота си! Bonosque soles effugere.^[2]

— Скъпи, да не си пиан и ти?

— Не, разбира се. Опитвам се да цитирам Хораций или пък Марциал. Струва ми се, че е Марциал.

— Но какво значи?

— Учила си латински в училище, нали?

— Има ли някакво значение?

— Никакво, абсолютно никакво. Но нямаме време да говорим за образование. Слушай какво ще ти кажа, много е важно. Solesque — не, сгрехих, ти ме обърка. Bonosque soles effugere atque abire sentit, qui hobbis pereunt et non imputantur.^[3] Така беше. Кажи, не сме ли късметлии?

— Откъде да знам, щом не ми казваш какво значи?

— Точно това, което каза шофьорът. Никой няма да го пише за наша сметка. Ирландия, бог да я благослови, е все още неутрална.

Шофьорът, решил да опита късмета си в обратна посока, направи обратен завой, без да намали скоростта, и хвърли Корина в обятията на Латимър, преди тя да успее да реши дали има такова намерение. А той, сграбчил силно нея и щастливия случай, започна да я целува, без да губи време, тъй нежно и възторжено, че непременно щеше да предизвика взаимност. Шофьорът се оглеждаше на всички страни и без да попита някой минувач за пътя, зави на изток, на запад, на север и после на юг, за да търси познат пътен знак и адреса, който отдавна беше забравил.

Потърси го в Болсбридж и в околностите на гробището Гласневин. Хрумна му, че може да е в Рингсенд, а не след дълго се озова до затвора „Килмейнъм“ и излезе на пътя за Мълингар. Но се изплаши от откритото поле, бързо зави и подкара с голяма скорост край пивоварната „Гинес“, после се повъртя замислено по Колидж Грийн и бавно, като в транс мина по О’Конъл и Графтън Стрийт. Обиколи с опънати платна Мериън Скуеър и се завъртя два пъти около

„Сейнт Стивън“, за да провери пък дали не е там. Сети се за Ратмайнс и с нова надежда увеличи скоростта, но се обърка от многото улици, които си приличаха, и с инстинкта на съомга, завръщаща се в реките напролет, отново зави на север и се залута покрай Лифи. За момент сякаш си спомни нещо — но споменът бе твърде далечен — и спря за дълго пред портата на болницата „Ротонда“, където беше роден. Когато най-после се върна до хотела и остави Латимър, сам, беше почти изтрезнял.

Латимър му плати и на входа попадна за втори път на момичето с кутията за волни пожертвувания, с което беше разговарял рано следобед.

— За езика — помоли момичето и поднесе кутията малко вяло.

— Върви си вкъщи — каза ѝ Латимър, — защото си губиш времето. За нея няма думи в никой език. Радостта е неизразима, както знае всеки таксиджия.

---

[1] Хенри II (XII в.) присъединява част от Източна Ирландия към английската корона. Междата е границата, която отделя завладяната част от Ирландия от останалата, „дивата“, „опасната“. — Б.пр. ↑

[2] Напускат благодатното слънце (лат.). — Б.пр. ↑

[3] Тези, които умират, напускат благодатното слънце и си отиват и нищо не се приписва на нас (лат.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.